

gen er begyndt, afbrydes den blot for at de menneskelige Nødvendigheder, Spise og Drikke, kunne tilfredsstilles, og der kan man snarere sige, at der lidt efter lidt kan vove op og samle sig en Total-Overbetjening, der ud af Samvittighedens Trang og Myndighed kan udtale sig i en bestemt Dom. Men det gjælder ikke her hvor man har en civil Proces med Documenter frem og tilbage, der kan afbrydes mangfoldige Gange, og hvor Traaden i mange Henseender maa briste, selv for det skarpsindigste Hoved, dersom han ikke havde en veiledende Tanke. Dersom man henviser Sagen blot til Samvittigheden, kan man ikke komme til Andet end et fuldkommen umotiveret Ja eller Nei, Skyldig eller Uskyldig; hvorimod der her forudsættes Dommere, der med en logisk Tankegang skulle begrunde deres Domme. Jeg vil altsaa advare imod at man lader sig bestikke af disse Ord: „den frie Overbevillning“, og overføre paa dette Forhold, hvad man har hørt og tænkt om Edfvorenretter, og troe, at her er en Righed tilstede. Thi hele Opgaven, hele Stillingen, hele Formen er en ganske anden. Endelig er det vist, at hvis man skulde, som jeg, der er mere engelsk end fransk — jeg haaber, at jeg fremfor Alt er dansk — er mindre tilbøjelig til, hente fra den franske Ret den Hovedsætning, der i Debatteerne pleier at gaae under Navnet den frie Beviistheori, da forudsætter det en heel Deel Tillægsbestemmelser, hvoraf der her ikke findes Spor. Jeg betragter dette Lovforslag ligefrem som et Forsøg paa at faae en Kile ind i den bestaaende Ret; men vi skulle jo dog ikke skrive Love med Kileskrift! Jeg maa altsaa stemme for, at disse to Bestemmelser gaae ud. Jeg vil indrømme, at det gjør mig ondt, fordi de væsentlig ere baarne af en Mand, jeg ikke blot i politisk Henseende hovedsagelig stemmer overeens med; men hvis sagkyndige og samvittighedsfulde Bestræbelser for at fremkalde Reformen i vor Rettsforfatning, Ingen paaskønner mere end jeg; men her er hans Over gaaet for vidt. Jeg troer, at vi skulle nøies med at holde paa den Grundfætning, at faae virkelig Offentlighed og virkelig Mündtlighed indført, og jeg troer, at den bedst har hjemme her, og at de fornødne Ræster, der med Ære kunne bringe dette første

Forsøgs-gang, bedst ville kunne skaffes tilveie, naar vi give dem som Medgift den hele i sit Grundvæsen sunde, ikke illiberale, men endog meget frie Lære om Beviis, der bestaaer i vor Lovgivning; og har stadfæstet sig i vor Praxis som høist hæderlig.

Den første ærede Taler gjorde opmærksom paa, at en af de Betragtninger, der synes at have spillet en Hovedrolle ved Ansættelsen om at faae det fri Beviis indført, skulde være at faae Edsfagerne udelukkede. Hertil skal jeg svare, at efter § 53 er det, naanset Bestemmelserne i §§ 44 og 57, udtalt, at med Hensyn til Edsdomme forbliver det ved Bestemmelsen af 1792. Det er altsaa forudsat, at Sagers Udvalg ogsaa efter den nye Ret kan afgjøres ved Ed.

Jeg skal forøvrigt bemærke, at der aabenbart i Debatten herom har hersket en stor Misforstaaelse, idet man synes at have antaget, at hvor nu Sagens Afgjørelse gjøres afhængig af Ed, vil man franchement kunne afgive Dom, og altsaa Vedkommende, der skulde aflægge Ed, tabe sin Sag; thi Parts Ed indtræder — efter den moderate Brug, der hos os gjøres deraf — netop kun, hvor Beviis mangler. Var dette Forslagets Mening, skulde man ikke i det samme Forslag forudsætte Ed. Men Resultatet heraf vil altsaa blive, at man uden dette supplerende Beviis gav Dom og sagde: her mangler Beviis; Sagen er altsaa tabt for Vedkommende. Jeg skal iøvrigt gjerne i sin Almindelighed indrømme, at hvergang en Sags Afgjørelse støttes paa Partseed, er Retfærdigheden bankerot. Men dette maa jeg dog bemærke, at Ed bruges hos os i langt færre Tilfælde end i de fleste andre Lovgivninger, hvilket synes at tyde paa, at den ikke godt kan aldeles undværes. Jeg skal altsaa — idet jeg villig slutter mig til den Anerkjendelse, der er ydet den høitærede Justitsminister og jeg til — lader mig at tilføie, at jeg ikke skjønner rettere, end at det Udvalg, der af Folkethinget sidste Sæssion var nedsat i dette Spørgsmaal, har givet mange værdifulde Bidrag til den gode Skikkelse, hvori Lovene foreligger — stemme for Sagens Overgang til anden Behandling, idet